

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՅՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ 29րդ տարեշրջանի (1913 թվական-1914 թվական) բաժնորդական և 20 ֆրանկ. Թիւրքիա և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆԻՍԻՆԻ Ամսական բաժնորդական և 2 ֆրանկ. Թիւրքիա և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանկ. Նամակ կամ գրամ գրելու այս հասցեով.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԻԹ ՏԱՐԻ
ԹԻՒ 34

1914 ՄԱՐՏ 25 Դ.
(Հ. Տ. 1914 Մարտ 12)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագործունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւ կարծէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիւ: Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadié, 17

ԲՈ ՎԻՍԵ ԴԱԿԱՆ ԻԹԻՒՆ

Նամակ Թիւրքիայէն (Կ.պօլիս). — Պօղոս Զեւար փաշայի խօսած ճառը. Փարիզի հայ գաղութի կողմէն տրուած հացկերպի միջոցին. — Հայերի թիւը. — Պաշտօնական յայտարարութիւն Բայրի Ազգային երեք ժողովներէ. — Նուսպաբեան Ֆօնտ. — «Ազգանուէր Հայուհեաց» ընկերութեան համար. — Նուիրատուութիւն. — Նկատողութիւն մը. — Թիւրքական լուրեր. — Տիկին Քայիս վրթնիցիոյ իւր Բոլորի գայթակղական հարցը. — Զանգաւի լուրեր. — Ծանուցումներ:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԻՔԻԱՅԻՆ

Կ.պօլիս, փետր. 27/12 մարտ 1914

Ազգային կեանքը փոքր ինչ բնականօրէն վիճակ մ'առած է հիմայ, բարենորոգմանց ծրագրոյն գէթ թըղթի վրայ ստորագրուած ըլլալով և օտ. խորհրդարանի հայ երեսփոխաններու ընտրական խնդրոյն սանկ նանկ կարգադրութեան նման բանի մը յանգեցով: Իսկապէս տարբերութեան ժողովրդական խաւերու հակաբերութեան խաւ շարժումը՝ որ ընդարձակ տարածութեան մը վրայ խելակորոյս գիւհաբերութեամբ կը մղուի այժմ երկրին ընդհանուր քրիստոնեայ բնակչութեանց դէմ, մեզի հայոցս ալ սկսած է մեծապէս զիտակար դառնալ շատ մը տեսակէտներով: Տեսնական գեանի վրայ մղուած սոյն պայքարը՝ ծրագրուած որոշ ուղղութեամբ և զեկամարութեամբ՝ կազմակերպուած շարժում մըն է որ ստացած է այժմ տարապայման համեմատութիւններ. հայրենաքանդ այս արկածախնդրութեան հանդէպ՝ կառավարութիւնը բոլորովին անտարբեր մնացած է, առանց նոյն իսկ բարոյական միջամտութիւն մը ի գործ դնելու. որով սոյն հայրենաւեր շարժումը անարգել կը շարունակուի, վտանգ սպառնալով առևտրական բոլոր ճիւղերուն և ընկերութեան ամէն խաւերուն:

Անշուշտ ստեղծուած այս տեսակ վիճակի մը գոյութեան կամ պատճառներուն մէջ հայութիւնը չունի ուղղակի թէ անուղղակի ունէ պատասխանատուութիւն, ըլլալով իւր

ամենաօրինաւոր և ամենաբնական պահանջներուն մէջ միշտ ամենահամեստը, և հայրենիքին մասուցուելիք ծառայութեանց մէջ՝ դարերէ ի վեր ամենամեծն էր ու ամենահաւատարիմը: Բայց ըստ որում անկողի ճակատագրականութիւն մը՝ առանց բանականութեան և տրամաբանութեան վարած է ի վաղուց այս երկիրը դէպի իւր անխուսափելի ճակատագիրը, սոյն անգիմարելի հոսանքը մեր ազգային նաւակն ալ քշելու վրայ է դէպի հոն ուր կը սուրայ երկրին շարժումը խորտակուած նաւը, գլուխն առած արշաւասայր, խաղալիք եղած մեծ պետութեանց ահաւի մրցակցութեանց յառաջ բերած կոհակներուն...

Խուլ մարմալ կը կայ հոս հիմայ, թէպէտ խառն բնագոյական երկիւղով մը, միջազգային ընդհանուր խառնաշփոթութեան մը պահուն օգուտ քաղելու ստեղծուելիք անակեղեղներէն, դարձանելու համար իբր թէ եղած անդառնալի կորուստները՝ կարգ մը յանդուգն խիզախութեամբ, որ կողմէն որ նպատակաւոր փշին քաղաքական հովերը, այս պատճառաւ տեղական մամուլը լեզու երբեք անհետ զօրահանութեանց և սպառնալիքութեանց լուրերով, առիթ տալով տեսակ արտաբերութեան հոգեւորականութիւններու, նախապէս հասած հեռագիրներու, նախապէս համարողներու տուած արժանահաւատ վիսյութեանց նախելով, ստորդ է արդարեւ թէ շատ անհաւոր և հոկայ զօրաշարժերու ու ուղղափոխութիւններու ներքին իրապէս մեծ պատերազմի մը վիթխարի պատրաստութեանց մէջ է ամբողջ Ռուսիա այս պահուս, ուր ամբողջ զօրաբանակներ սպառազէն կերթան անձայրածիր զօրացնել Պալմիրէն մինչև Կովկաս և Պարսկաստանն ուսական սահմանները: Հեռագիրներ կը հաստատեն թէ Ռուս կառավարութիւնը 120 միլիոն ռուբլիի անհազին դուամբը յատկացուցած է ուղղափոխութիւն զօրաշարժումներու. գերման թերթերը որոնց մղձաւանջը եղած են հիմա Ռուս

հոկային, անհազգեցիկ զօրահանութիւնները, կը գրեն թէ պատերազմը յանակնկալս պիտի ծագի գիշերուան գողի մը նման յանկարծ, որուն պէտք է պատրաստ ըլլալ յաւանայն դէպս, և թէ այս կերպով Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ սահմանագլուխներուն վրայ Ռուսիոյ կատարած զինուորական պատրաստութիւնը յարստե մտահոգութիւններ են երկու կայսրութեանց մէջ, վեր ի վայր խանդարելով անոնց տնտեսական զարգացումը գրեթէ ամբողջովին:

Տօքթ. Բաուլ Ռուպախ, Էրնըթ Եէք և հաղարապետ Գօլպէ գերման արեւելագէտներու կողմանէ հրատարակուած պարբերականին մէջ՝ Գերմանիոյ հայկական քաղաքականութեան մասին գրուած շահեկան յօդուածի մը մէջ Տօքթ. Է. Եէք ի մէջ այլոց՝ գրած էր վերջերս թէ... Թուրքիոյ կառավարութիւնը Սահմանագրութեան հրատարակութեան վերջ ճանչցաւ հայերուն մեծ կարեւորութիւնը և շուտով անդրադարձաւ թէ թուրք պետական շահն իսկ կը պահանջէ հայոց բազմապիսի ընդունակութիւնները թուրք զարգացման համար արդիւնաւոր դարձնել: Պաշտօնեան պատերազմի ընթացքին Թուրքիոյ քրիստոնեայ պատերազմիկները միայնակ հայ զինուորներն էին... Հայկական հարցի լուծման մէջ Գերմանիան գոհացուց թէ՛ Հայաստանը և թէ՛ Թուրքիան... Թէպէտ Հայաստանը դուրս կիյնայ Մերձասոր Ասիոյ ուղղակի գերմանական ազդեցութեան շրջանակներէն, սակայն և այնպէս Պաղատտի գծին վրայ կիլիկիան կը պարունակէ հայկական հոծ և արդիւնաշատ ազգաբնակչութիւններ, որով Գերմանիա առանձնապէս կը շահագրգռուի հայկական խնդրով, որպէս զի Հայաստանի մէջ ստեղծուի այն տեսակ կացութիւն մը որ նպատակաւոր անդրադարձում ունենայ նաեւ կիլիկիան աշխարհի հայութեան վրայ... Բարենորոգմանց ներկայ ծրագրին գործադրութեամբ Թուրքիա տէր մնալով հանդերձ իւր տանը մէջ հայ ազգը կը ստանայ շարժումի անհրաժեշտ ազատութիւններ... Հայաստան

նի և Թուրքիոյ ի նպատակ գերման գործակցութիւնը սկսած ըլլալով, Հայոց Պատրիարքարանը, ինչպէս և հայ կաղամկերպութիւնները կը փափաքին նաեւ գերման կրթական քաղաքականութիւն մը վտրել, իբր նըպատակաւոր պարագայ մը Թուրքիոյ Հայաստանի զարգացման ու պատուար մը ուսական գիտությունութեանց դէմ...

Նախորդ տրտաքին դործոյ Հայազգի նախարար ու ծերակուտական Տիար Գաբրիէլ Նորատուկեան Պօլիս հասած ըլլալով այցելեց Սուրբ թանին, բոլոր նախարարներուն ինչպէս և Պօլսոյ բոլոր պետութեանց գեապաններուն:

Ռուսիոյ գեապան Պ. Կիրս վերջերս Պօլիս վերադարձած ըլլալով՝ կիրակի օր այցելեց Ազգ. Պատրիարքարան, Զաւէն Ս. Պատրիարք Սայր Եկեղեցւոյ մէջ քահանայական ձեռնադրութիւն ունենալով, նոյն օրը կէսօրէ վերջ անմիջապէս փոխադարձ այցելութեան գնաց Ռուսիոյ գեապանատունը ու երկար սիրալի տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Պ. Կիրսի հետ:

Պուլկարեթուրք թղթատու, ռական միութեան և առևտրական գաշնադրոյն կնքումին համար պուլկար պատուիրակները բանակցութեան մէջ են ժամանակէ մ'ի վեր թղթատարական հեռագրական Հայազգի նախարար Տիար Ռուկան Մարտիկեանի հետ: Կը յուսացուի թէ ընդհուպ համաձայնութիւն մը գոյանայ երկու երկիրներուն միջև:

Իւսկիւտաք ՏԻՐԱՆ-ԹՈՐԳՈՄ

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱԻ ՃԱՌԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ԿՈՂՄԷՆ
ՏՐՈՒՄԸ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹԻ ՄԻՋՈՅԻՆ

(Շաբ. 33րդ րուկն եւ վերջ)

Նմանապէս մենք ընդունել տըւինք, և պէտք չունիմ այս կէտի կարեւորութեան վրայ երկարաբանելու, որ Համալիւնները վերածուին պատահաւ հեծեալազօրքի կանոնաւոր գունդերի. և աստեք իրենց զէնքերը պահեն միայն զինուորական ծառայութեան միջոցին: Միևնոյն ժամանակ մեր ազգակիցներ իրենց եր-

կրամասին մէջ պիտի կատարեն ի-
րենց զինուորական ծառայութիւնը:
Դիմելիս կը հասկցուի արդէն որ
ընդհանուր քննիչը այս որոշումներ
ճշդէն գործադրութեան պիտի հսկէ:

Գալով ընդհանուր խորհուրդներին՝ վանի և Բաղէշի վիլայէթներին մէջ կէս առ կէս պիտի կալմուին իսլամ քրիստոնեայ երեսփոխաններէ. նմանապէս Էրզրումի վիլայէթին մէջ՝ Եթէ բարենորոգումների հրատարակումէն յետոյ մէկ տարրի պայմանաժամի մէջ ժողովուրդների մարդահամարը չկատարուի իսկ միւս վիլայէթներին մէջ, ներկայացուցիչները պիտի ընտրուին երկրին ցեղային երկու տարբերի կարեորութեան համեմատութեամբ, իսլամ ընտրողների թիւը ներկայ ընտրողական ցանկերին համաձայն որոշուած լինելով, իսկ հայ ընտրողների թիւը իրենց վարչութիւններէ կազմուած ցանկերին համաձայն: Եւ պէտք է աւելցունել թէ ընդհանուր քննիչները իրաւունք պիտի ունենան վիլայէթների պէտքերին աւելի յարմար առաջտրկութիւններ ընելու եթէ նիւթական դժուարութիւններ անգործածելի դարձունեն վերոյիշեալ դրութիւնը:

Մեր բարենորոգումների էական տրամադրութիւնները համառօտիւ աչքէ անցուցինք, ինչ հետ պիտի ընդունիք որ եթէ անոնք օրինաւորապէս և ամբողջապէս գործադրուին, այլևս հայկական հարց չպիտի մնայ: Բայց ինչպէս վերն ալ բաի, յաջողութիւնը կախում ունի ընդհանուր բնիկների արժէքէն, որոնք պիտի մուտիք բարենորոգումների գործադրութեան: Հետեաբար անոնց ընտրութեան մէջ շատ մեծ զգուշութիւններ պէտք է ընել:

Այս ընտրութիւնը զգախտաբար չառ սահմանափակ է՝ առկպումս լինելով միայն փոքր տէրութիւնների հաստանէն ու յետոյ ընտրելուն Գրգւարութիւն չունեցայ իրենց կառավարութիւններին հասկցունելու Գրգւարութիւնը որ իւր իրենց երկիրներին համար՝ աւէնէն առաջնակարգ մարդիկ մեզի ցուցնելու մէջ՝ որոնք կարող լինին այս կարեւոր և միանգամայն փափուկ ձեռնարկը գլուխ հանել և յոյս ունիմ հիմա թէ անոնք մեծ պետութիւններին պիտի ներկայացունեն այնպիսի մարդիկ որ իրենց վրայ միացունեն պահանջումս բոլոր յատկութիւնները։ Մեծ պետութիւնները իրենց գեսպանների միջնորդութեամբ եռանդով կաշխատին այս հարցով և չեմ տարակուսիր թէ մօտ ատենէն պիտի յոծուի։

կը մնայ, տխրաներ, պատախանել
այն հարցումիս, որ քիչ առաջ ըրի-
ի՞նչ բանի կը պարտինք մեր բարե-
նորոգումներին ստացումը: Երկու բա-
նի կը պարտինք. նախ նպատաւոր
պարապաների, երկրորդ մեր պա-
հանջների չափաւորութեան և հայերի
խմատութեան:

Տարակոյս չկայ թէ պարագայներ
ըբ օղներցին մեզ և կամ լաւ եւ՝ դոր-

գին հետ կապուած շահերը: Պետու-
թիւնները նախ և առաջ հայկական
հարցին լուծում ձր տալու մէջ շահ
ունէին: Այս շահը կը բխէր, ինչպէս
յայտնի է, իրենց արևելեան քաղա-
քականութենէն, որ նոյն իսկ հիմ-
նուած էր ասորական թիւրքիաի ամ-
բողջական պահպանութեան վրայ: Բո-
լոր պետութիւնները համաձայն էին
այս կէտին վրայ՝ եւրոպական կնճռո-
տութիւններէ խուսափելու համար,
Եւ վերջապէս մարդասիրական զգա-
ցումների շրջանը անցած լինելով՝
երբ Հայաստանի համար նոր ընթիմի
մը հաստատումը կուզէին, պարզա-
պէս օգտապաշտ քաղաքականու-
թեան մը կը հետեւէին: Տ. Գիշոն
այդ պատճառով քանի մ'ամիս յա-
ռաջ՝ իմ պարզած փաստերս մէկ նա-
խադասութեան մը մէջ ամփոփելով
կրտէր ինձ. «Հայկական բարենորո-
գումները Եւրոպայի հանդարտու-
թիւնն են»:

Ուրեմն բարենորոգումները բոլոր շահակիցների օգտին համար էին. պետութիւնների, թիւրքիաի և, պէտք կայ աւելցունել, Հայերի, Այս պատճառով միշտ կրցայ յայտարարել, վասն զի ճշմարտութիւն մ'է, թէ Հայերի շահին համար բարենորոգումներ ուզելով՝ միևնոյն՝ ժամանակ կը ծառայէինք օսմանեան կայսրութեան շահերին: Ահաւասիկ նը պատառոր պարագայները, Բայց եղան նաև, ինչպէս ըսի, ուրիշ տարւերեր, որոնք յաղորդեան նպատակէին: Նախ և յառաջ մեր պահանջների ծրագրին իմաստութիւնը և չափաւորութիւնն էր: Բարեկրօն գոյմներ ուզեցինք ուրիշ ոչինչ, Ասիկա ոյժ մ'եղաւ մեզ համար վասն զի ատով՝ վստահութիւն ներշնչեցինք, ի ոկցբան մի քանի պետութիւն

ներ տարակայաներ, կասկածներ յայտ
նեցին և չգիտեմ ի՞նչ անխոստովա
նելի յետին սրտեր են թագերելով
մեր մէջ, հակառակ թիւններ կամ
գոհնք որոշ չափով ընդգիծութիւն մը
կը ցուցնէին: Բայց մեր ծրագիրը՝
արդէն ձեռք բերուած իրաւունքնե
րի վրայ հիմնուած (Պէրլլինի դաշ
նագիրը), ա՛յնքան բանաւոր, ա՛յն
քան օրինաւոր և տրամաբանական
էր՝ մեր պահանջների համետու
թեան մէջ, որ ամենէն աւելի կա
կածոս պետութիւններն ալ չուտով
հաւանեցան և ոյժ տուին անոր: Մեր
ծրագիրը Դրան հանդէպ թշնամա
կան ուէ բնոյթ չէր կարող ունենալ
վան ղե, ինչպէս տեսանք: մեր ու
ղած բարենորոգումները միեւնոյն
ատեն թիւրքիսի շահերին կը ծա
ռայէին և կայսրութեան հաստատ
ման կը նպաստէին: Եւ ասոր հա
մար՝ ա՛յն պետութիւնները որոնք
Դրան հանդէպ բարեկամական քա
ղաքականութեան մը կը հետևէին
նոյն իսկ ճնշում բանեցուցին անոր
վրայ, իր սեփական օգտին համար

Մեր պահանջների չափաւորութիւնը օգնեց մեզ ուրեմն հասնելու մեր նպատակին. Բայց թող ստէ, որ աւելցանեաւ նաեւ թէ նոյնքան ա

զը պարտինք, եթէ ոչ աւելի՛ բոլոր
Հայերի միութեան, որ երկար և փա-
փուկ բանակցութիւններ ինքիցին
միշտ յայտնուեցաւ: Ամէնքն ալ հաս-
կըցան թէ միայն իրենց միութիւնը
կրնար յաւոյութիւնը ապահովել և
հետևաբար խմբուեցան իրենց շա-
հերը պաշտպանելու պաշտօն ունե-
ցողներին շուրջը, վեհափառ Աթոռ-
զիկոսին. Կ.պօլսի Պատրիարքարա-
նին և Ազգային պատուիրակու-
թեան:

Բոլոր հայրենակիցներին քույր
մասնաւորապէս խարիզի մեր գա
ղութին մէջ անձնապէս գտայ միա
ձայն աջակցութիւն մը, որ իմ դե
րին մէջ մեծապէս օգնեց, ինձ վրա
տահութիւն ըրիք, շնորհակալ ես
ձեզ, թայց այս վստահութիւնը, ա
մէնէն առաջ կը պարտիմ այն անու
նին զոր կը կրեմ, յիշատակի մը, որ
ինձ անհունապէս սիրելի և հայերին
քով յարգելի է։ Անոր կը պարտինք
կարծեմ, այս հազուադէպ և անյու
սալի տեսարանը, բոլոր հայերը միա
ցած, իրենց բաժանումները մոռ
ցած, միեւնոյն ծրագրի ոյժ տալով,
միեւնոյն նպատակը հետապնդելով և
զարմանալի կարգապահութիւն մը
պահելով։

Այս միութեամբ բոլոր Հայերը աշակեցեցան հանրային գործին և հետեալար, Տիարներ, այսօր ստացւած արդիւնքին մէջ դուք ալ արգար և օրինաւոր բաժինով մը կը շրջապատէք զիս: Երախտագիտութեան իրաւունքն ունիք թշուառ փողովուրդներին, որոնք վաղը իրենց նեղութիւններէն պիտի ազատին և որոնց համար երջանկութեան և բարգաւաճման հեռապատկերներ կը բացուին: Այս կը մաղթեմ, սիրելի Հայրենակիցներ, ձեզ և Հայաստանի մեր բոլոր եղբայրներին:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԲԻԱ

Ազգային ժողովի մարտ 13, 26
նստին մէջ վարչութեան ընտրու-
թեան ձեռնարկութեամբ, ընտրուեցաւ
միայն կրօնական ժողովը հեռեկան-
ներէն. Դուրեան արքեպիսկոպոս-
քուէ 71, Ճէվահիրճեան եպիսկո-
պոս 69, Սմբատ վարդապետ Գա-
ղաղեան 63, Դրիգոր քահանայ Երէ-
ցեան 56, Արշարունի արքեպիսկո-
պոս 55, Յակոբոս քահանայ Տէլե-
ճէկեան 46, Վահրամ քահանայ Յե-
կորեան 45, Վարդան քահանայ Դեր-
ձակեան 43, Աբրահամ քահանայ
Լպէեան 43, Պետրոս քահանայ Լա-
րապետեան 42, Օրմանեան արքե-
պիսկոպոս 29, Աբէլ քահանայ 39
Սահակ քահանայ Պետրոսեան 38
Իսկ 14րդ անգամը մնացած է հա-
մեմատականի:

— Օսմ. խորհրդարանի հայ երես
փոխան ընտրուած է Մարաշէն Տիա
Յախոր. Խրպաքեան. Երեսփոխանու
Թեան Թիկնածու ընտրուած է Մու
շէն Տ. Գեղամ Տէր. Կարապետեան
Իսկ նախագէս Բաղէշի՛նամար Թիկ

Հաճու ներկայացուած Տ. Մինաս
Չերազ հեռագրով հրաժարական
ղրկած լինելով, Պատրիարքարանը
հրահանգ տուած է ուրիշ թեկնա-
ծու մը նշանակելու փութով:

— Աղգ. Պատրիարքարանի վերջին հեռագրական հրահանգին ի պատասխան Կարինի առաջնորդարանէն Պատրիարքարան հասած հեռագիրը մը կը հաղորդէ թէ առաջնորդարանի մէջ զումարուած դատաւական վարչութեան խառն ժողովը, Տեսուչ և Թաղական խորհուրդների գիւմանները որոշած են Օսմ. խորհրդարանի համար Կարինի, Երեսփոխանական Թիֆլիսածու նշանակել Տ. Գարեգին փաստորմաճեաւը և Տ. Վարդգէս Սէրէնկիւիւսեանը:

Պատրիարքարանի գիմումին վրայ
Թալեաթ պէյ ապահովուցած է որ
Իզմիտէն ալ հայ երեսփոխան մը պիտի
տի ընտրուի:

— Աղատումարտի մարա 2/15ի
թուին մէջ կը կարգանք. « Երէկ
իրիկուն հաղորդեցին մեզի թէ Եւ-
լովայի կառավարութիւնը ժանտարմ-
նեղով պաշարել տուած է Չէկիլէր
հայաբնակ գիւղը, արգիլելով ժողո-
վուրդին գիւղէն դուրս ելլել կամ
հոն մտնել, Գիւղին մէջ տուներն ալ
խուղարիկ սկսած են:

Այս խնամ միջոցներուն նպատակն
ըլլալ կը յայտարարեն թէ կառա-
վարութիւնը կը կատարէ որ
Պրուսայի շրջանի հայ աւագակէն-
քը այդ գիւղին մէջ պահուած
են։ Այդ կատարող գիւղին հայ
միութարն ալ ձեռքարկուելով բան-
տարկուած է, ջնկելիչեր կից գլու-
նուող Միջագիւղն ալ (հայ) նոյն
խտութեանց ենթարկուած է։

Չէնկիլէրցիք մեզի գիմելով հրապարակով ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն ներքին դործերու նախարարութեան, խնդրելով որ քանի մը աւտովաններու համար խաղաղ ժողովուրդը չնեղեն:

— Պօլ.թթԹը Մանխայի մէջ ոստան
կացած է ւրեմբ. 23/8 մարտ կիրակի օր
քաղաքականներէն եւ նշանաւորանէն
րէն Հաֆըզգատէ Մէհմետ էֆ. շու-
կային մէջ իսլամ երևոտարդներու
կողմէ կը պախարակուի եւ կանարդ-
ւի խտտօրէն, տարիներէ ի վեր իր
օսութիւնը հողդ Հաճի Մ'կրտիչին ա-
ծիլուած ըլլալուն պատճառաւ։ Մէհ-
մետ էֆ. ո'չ թէ միայն սնպաշտօնե-
կերպով կը պախարակուի շուկային
մէջ, այլ եւ հետեւեալ օրը, մունեսի-
կը հսկայ դանդակ մը ձեռքը, շուկա-
յին մէջ կը յայտարարէ թէ՝ «Հա-
ֆըզգատէ Մէհմետ էֆ. իր հայրե-
նասիրական պարտականութենց
թերացած ըլլալուն՝ բրիտանական
սահմաններէ մը յաճախած ըլլալուն
պատճառաւ, որոշուած է զրկել զինք
իր իբր թուրք վայելած բոլոր ա-
ռանձնաշնորհումներէն եւ առեւտու-
րէնէն իրեն հետ ունէ պարագայի
մէջ»

Մարտ 1/14ին Զաւէն Պատ.
Բիւրք Գործակատար Պ. Գամեկ
Շիրինեանի հետ ալցեւեց ներքի

գործերու նախարար Թադէաթ պէ-
յին, և խնդրեց որ կտրուկ կարգադ-
րութեամբ մը վերջ գրուի այս ապօ-
րինի և ֆինանսարար պայքարին, որ
սեղանին կառավարութեան ան-
սարբերութեան շնորհիւ՝ կը քաջա-
կերուի:

Նախարարը ջերմապէս խօսք տը-
լաւ որ ամէն միջոց ձեռք պիտի առ-
նէ՝ առկա առնելու համար Հայերու
գէտ եղած պայքարին:

**ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԲԱՆՈՒՄ ԱՋԻՍՏԻՆ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԺՈՂՈՎԱՆԵՐՈՒ**

Ամերիկայի «Պահակ» շաբաթա-
թերթին տարւոյս յունվար 8 թը-
ւակիր և 47 թիւ թերթին մէջ զըզ-
ւանքով կարգադրեց «Բալուի Առաջ-
նորդին գործերը» խորագրով գոե-
հիկ գրութեամբ մը, Ռոնքո կեղծանուն
ստորագրութեամբ:

Վիճակիս ազգային դատաւական
լիցհանութիւն, կրնանք և քաջա-
քական երբեակ ժողովներս, յիշեալ
կեղծանուն անաւորին կողմէ մեր
բազմաբախտ Առաջնորդ Սրբազան
հօր անձին շուրջ յերկրուած և հը-
րապարակ նետուած այդ գործերի
ստուծոյնները կարեւորութենէ զուրկ
համարելով և արհամարհելով հան-
դերձ, յանուն արդարութեան կը
փութանք յայտարարել թէ վիճակիս
բազմաբախտ Առաջնորդ Գեր. Տ. Եղ-
նիկ սրբազան եպիսկոպոս Գալփաք-
ճեանի երկիրս վարած եօթը տարի-
ներու ազգօգուտ պաշտօնավարութե-
ան, վարչական փորձառութեան,
մաքուր և անբասիր կեանքին, ու-
սումնական կարողութեան, ազգա-
սիրական զգացումներէն, զնահատե-
լի ուղղամտութեան, և անձնուէր
գործունէութեան անհուն գոհ և
չնորհապարտ է Բալուի հայ հա-
մայնքը, և հետեւապէս յանուն ար-
դարութեան կը փութանք ի դիմաց
Բալուի ժողովրդեան՝ հրապարակաւ
և պաշտօնապէս յայտարարել թէ
յիշեալ «Պահակ» թերթի 1914 յուն-
վար 8 և 47 թիւին մէջ «Ռոնքո»
կեղծ անունին տակ ծածկուած Պա-
ղին գիւղի Արշաւիր անուն աղջիկ
փախցնող, շնորհազոյս և փիլոսոփա-
գոյրի քահանային կողմէ և անոր
պիղծ շրջանը յերկրուած ձա-
վառութեան եղած են ի մասին մեր
սիրեցեալ Առաջնորդ Սրբազան հօր
որոնք ծայրէ ի ծայր ստուծին և
ամբողջութեամբ շինծու չարախօսու-
թիւններ և անձնական վրէժխնդրու-
թեան արդիւնք են զորս պաշտօնական
արձանագրութիւններով և «սօքիւ-
մաններով» հաստատուած ըլլալը կը
յայտարարենք ո՛չ միայն Ամերիկա-
յի, այլ ի լուր համայն հայութեան:
17 փետր. 1914 Բալու

Առաջին փոխանորդ
Սուրեն քէչյ. ՏԵՐՈՅԵԱՆ

Դիւան Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ Բալուի
Ատենապետ
Նազարէթ ԱՌՓԱՃԵԱՆ
Ատենապետ
Յովհաննէս ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

Դիւան Կրօն. Ժողովոյ
Ատենապետ
Յարութիւն քէչյ. ԽՕՃԱՅԵԱՆ
Ատենապետ
Սուրեն քէչյ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ
Դիւան Բաղ. Ժողովոյ
Ատենապետ
Պողոս Յ. Գ. ՊՈՋԵԱՆ
Ատենապետ
Մկրտիչ ԽՈՇՄԱԹԵԱՆ

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՅՕՆՏ

Պողոս Նուպար փաշա որ իբր պետ
հայկական բարենորոգումների պատ-
ւիրակութեան նշանակելի ծառայու-
թիւն մատուց իր դիրքով ունեցած
բարձր յարաբերութիւններ շնոր-
հով, իւր անունին հմայքովը, և հան-
գիստը զոհած անձնական գործերէն
աւելի նուիրուելով հայկական դա-
տին՝ համեստութեամբ խնդրած էր
որ ունէ ցոյց չի կատարուի Աղեկ-
սանդրիս վերադարձին:

Սակայն եղիպտոսի հայութիւնը
խորհած է ի պատիւ Պողոս փաշայի
Նուպարեան ֆօնտ մը հաստատել,
այս նպատակաւ հանգանակութիւն
կատարուելով հիմնուած է Նուպա-
րեան ֆօնտը որ Հ. Բ. Բ. միու-
թեան տրամադրութեան տակ պիտի
դրուի:

**«ԱՋԻՍՏԻՆ» ՀԱՅՈՒՆՆԵՐ
ԸՆԿ. ՀԱՄԱՐ**

Մասնէյի խումբ մը հայուհիք
միացած են «Աղգանուէր Հայու-
հեաց» ընկերութեան օժանդակ
մարմին մը կազմելու Ստորագրեալս,
ի դիմաց հիմնադր ժողովոյ,
կը խնդրէ, գաղթականութեան
աղին տիկիներէն և օրիորդներէն,
որ հաճին իրենց ներկայութեամբ
պատուել մեր խորհրդակցական ժո-
ղովը, յառաջիկայ կիրակի 29 մարտ
կեսօրէ յետոյ, ժամը երեքին:

Ժողովին օրակարգն է առժամեայ
կանոնադրին նկատառմամբ և վաւե-
րացումը:

Վստահ Մասնէյի Հայուհեաց ազ-
գասիրական զգացմանց, տարակոյս
չի կայ թէ շատեր կան որ համա-
կիր են մեր այս ձեռնարկին և պի-
տի փութան իրենց լուսամիտ խոր-
հուրդներով օգնել մեզ և Հայաս-
տանի աղջկանց դատարարական
յոյժ օգտակար ու ազգայնէն գործին
գաղթականութեան գործակցու-
թիւնը ապահովել:

Հաւաքման վայրն է Cours Julien,
25, Գ. յարկ, Տէր Աթմասեան
տունը:

Ի դիմաց հիմնադր ժողովոյ
Աղին Մ. ՏԵՐ ԱՌՓԱՃԵԱՆ

ՆՈՒՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի Սթ. Լուիս քաղաքէն
Մշտի Տիար Լեոն Բալեան նուե-
րեց 1 տարեկան Արմենիա Մուշի
խառնիկի վարժարանին:

ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ամեն բանէ առաջ հայ երիտո-
սարդներէն կը խնդրեմ որ մի քիչ
խզմտանք ունենան և հայ լեզ-
ուն իրենց խնամակցութեան մէջէն
տեղու տգեղ սովորութիւնը մեկդի
թողան:

Չպէտք քիչ մը իրենց ակամայ սա-
տիկ տենչը՝ շատ մը օտար լեզուե-
րու ծանրութեան տակ չը ճնշու-
համար իրենց մայրենի լեզուն:

Մի քիչ սիրտ, գուժ ունենան, ի-
րենց յանձնուած նուիրական մայրենի
լեզուն գէտ համարական կատարու-
թեան շարունակութիւնը կատեցնելու
համար:

Շատ տեղեր և զրեթէ ամէն օր
կը տեսնուի որ ուր չորս կամ վեց հա-
յեր կան, օտար լեզուով խօսել կը սի-
րեն: Ըսածիս ճշմարտութեանը վե-
րահասու կըլլաք անձամբ եթէ քիչ
մը ուշադրութիւն ընէք: Խմբով նըս-
տած կամ խօսակցող այդ հայերը
եթէ հայերէն սկսած ըլլան իսկ ի-
րենց խօսակցութիւնը, անմիջապէս
կը դադարեն հայերէն խօսելէ եթէ
յանկարծ գրեթէ կամ ներսէն թըքե-
րէն լեզուաւ կամ անդին ուրիշ լեզ-
ուաւ մը երկու բառերու արտասան-
ւիլը լսեն, ինչու՞ կը վախեն, կամ-
նան, կանարգեն թէ անգղայ ան-
տարբեր են: Ինչպէս կուզէք թարգ-
մանեցէք: Կը բաւէ որ մի քիչ իմա-
նան, զգան թէ այն լեզուներով որով
չարաչար կը յարձակին հայ լեզուն
վրայ, նոյն իսկ այդ լեզուները գոր-
ծածող ազգերը կը ծաղրեն հայ երի-
տասարդներուն միամտութիւնը մինչև
անզգայութեան տանող այդ ընթաց
քը:

Ուրեմն այն իսկիւնէն անձին և իրենց
պատկանած աղբին արժանապատ-
ւութիւնը կը պահանջէ որ օտարե-
րէն չայպանուելու և ծաղր չլինելու
համար՝ հայ երիտասարդը իմանայ իր
ամենն տարրական պարագանու-
թիւնը և հայերէն խօսելը զանց չը-
նէ, որպէս զի կարող ըլլայ հպարտա-
նալ իր պատկանած աղբին արժա-
նապատւութիւնը յարգել տալու առ-
նական դիրքը ստանալով:

Պէտք է որնոյնչափ հաւասար դգայ
զինք որպէս Ամերիկացին կամ Յրան-
սացին և իրրեւ մարդ անոնց չափ հը-
պարտ ըլլայ իր ունեցած սեփական
լեզուն կիրառութեամբը: Այդ մեծ
ազգերը երբ տեսնեն իրենց շուրջ
ճիշդ իրենց նման արժանապատիւ
էակներ, կը ստիպուին յարգել զա-
նեք և անոնց ազգը, ինչպէս կը

յարգեն Յոյնը, բայց կապիկը չի յար-
գալիր ասոր անոր նմանելու ծաղրելի
ունակութեանը համար:

Մի քիչ զոհողութիւն կը բաւէ և
կարժէ շիտակը այդ սիրալի ունա-
կութիւնը մեր մէջէն բառնալու հա-
մար որպէս զի մեր մայրենի լեզուն
չը սպաննենք մեր իսկ ձեռքով:

Հա՛րկ է որ յիսուն տարիներէ յետոյ
այ տեսնէի այս տխուր ունակութեան
շարունակութիւնը, որ տակաւին յա-
մառութեամբ շարունակուելու վրայ
է: Ամէն բանէ առաջ, ի սէր ձեր և
ձեր պատկանած աղբին, գաղութացու-
ցէք այլևս կացինի հարուածներով
յարձակելու պէս մայրենի լեզուն ան-
յայտացնելու անզգայ և ամօթալի
պատերազմ: Ի խորոց սրտի պաղա-
տանօք կը խնդրէ անգամ մը ևս

ՅԱԿՈԲ ԾԵՐՈՒՆԻՆ

ԹԻՒՐԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. պօլսն կը հեռագրեն թէ Բ. Դուրը
տարի մը ևս երկարաձգած է ծովակալ
Լիմնիոսի հրամանատարութեան տակ զըտ-
նուող անգլիացի պաշտօնէից պայմանա-
դրութեան շրջանը որ կը լրանայ յառա-
ջիկայ ապրիլին, և որ պաշտօն ունի օսմ.
նաւատորմիդը վերակազմելու: Գերման
զինուորական պաշտօնէութիւնը այժմ կը
հասնի 80 սպայի:

— Պէտքէն կը հեռագրեն մարտ 20
թուակնով. Վօսիլէ Չայթուն կը ծանու-
ցանէ թէ Թիւրք կառավարութեան հետ
կատարուած բանակցութիւններ իբր հե-
տեանք գերման կաթոլիկ միաբանութիւն-
ները կարող պիտի լինին Արեւելի մէջ կրօ-
նական հաստատութիւններ հիմնել այսու-
հետեւ, գերման ազդեցութեան տարածման
նպատակով:

— Կ.պօլսն կը գրեն. «Վճռաբեկ ա-
տենին նախագահ Հայտար պէյ «Յէթ-
փաի» պաշտօնարանին պետ անուանուե-
ցաւ, սոյն պաշտօնարանը Դէյա-իւ-իւլա-
մութեան առաջին ճիւղին անմիջական ըու-
տորակարգեալն է: Այս կարեւոր պաշտօնին
համար ոչ-կրօնական պաշտօնատարի մը
անուանումը որ պաշտօնին բերումով կրօ-
նական կամ քաղաքական խնդիրներ վը-
րայ ամենակարեւոր վճիռներ կարձակե-
լայնպէս կը մեկնուի որ Դէյա-իւլ իւլա-
մութեան մէջ մեծ բարենորոգումներ
սկզբնաւորութիւն մէջ:

— Հանրային պարտուց վարչութիւնը
250.000 օսմ. ոսկիի կանխավճար մը ը-
րաւ պետական գանձին: Մարտ 19ին
բուռն փոթորիկ մը բրգելով կայծակը նա-
մակատենին վրայ ինկաւ և հեռաձայնի
կեդրոնական շէնքին մէկ մասը կործանեց:

— Ամասիայի մէջ մարտ 13ին գիւղերը
հրդեհ մը ծագելով 26.000 ոսկիի փնտ-
պատճառած է, Հայերի փնտը 1.000 ոս-
կիի կը հասնի:

— Կեսարիայէն օսմ. երեսփոխան ընտ-
րուած է Իթթիհատի հետ Պատրիարքա-
րանի համաձայնութեամբը, բրօք. Կ.
թուամայեան որ Լոնտոն կը գտնուի այժմ:
Գօզանէն (Սիւս) ընտրուած է Տ. Մ. Նալ-
բանտեան:

— Կ.պօլսն գտնուող գերմանացի սպայ-
ներէն զեր-տեղակալ պարոն Յօն Դիւան-
կըն որ 24 տարեկան էր և գերման զօ-
րավարի մը որդի, անձնասպան եղեր է:
Կրտսէի թէ պաշտօն ունի եղեր Երբեակ
Համաձայնութեան պետութիւններին պատ-
կանող զիւանազնական շրջանակներին
հետ յարաբերութիւններ հաստատելով
զաղտնիքներ իմանալ և այս նպատակով

մանրամասն կապեր ունեցեր է Անգլո-հնդկական զինուորական ծառայության ժամանակ իր ծառայության ընթացքում զինուորական ծառայության ժամանակ իր ծառայության ընթացքում զինուորական ծառայության ժամանակ իր ծառայության ընթացքում...

ՏԻԿԻՆ ՔԱՅՈՒՄԻ ԳՐԵՃԻՆԻՒՄԻՆԻՆԵՐԸ
ԲՈՆԵՐԻ ԳԱՅԹԱԿԱՆ ԶԱՐԳԸ

Ժամանակէ մը ի վեր «Ֆիկարո»-ի մէջ ֆրանսական արդի դասընթացին և մասնաւորապէս գանձային նախա-
րար Տ. Քայոսի դէմ անուանարկելը լուրեր կը հրատարակուէին. նոյն խիշատ տարիներ առաջ նախարարին կողմէ կնոջ մը հասցէին գրած մը տեղում կան մէկ նամակը հրատարակուած էր որի մէջ Տ. Քայոս կը սէր թէ «եկամուտի վրայ տուրք դնելու խնդրին վճարական հարուած մը տուի, զայն պաշտպանելու ձեւ մը տալով խօսածիս» Ասկէ դատ «Ֆիկարո» սպառնալիք կընէր ուրիշ գրութիւններ ևս երևան հանելու Տիկին Քայոս զայրացած այս գըր-
ւածներէն և ամուսնին վրէժը լուծելու դիտումով մարտ 16ի իրիկու-
նը «Ֆիկարո»-ի խմբագրատունը կեր-
թայ ու տնօրէն Տ. Կասթոն Քայոս-
թի հետ տեսնուել պատրուակելով հրադէնի և հարուածներ կը պարպէ անոր վրայ և մահացու կերպով կը վիրաւորէ: Անմիջապէս դարմանա-
տուն կը փոխադրին վիրաւորեալը, քանի մը ժամ վերջը կը մեռնի հոն: Ոճիրը գործուէին քիչ ետքը Տիկին Քայոս կը ձերբակալուի խմբագրա-
տան մէջ և նախ թաղին պահակա-
նոցը ու անկէ ալ Ս. Լազարի բանտը կը տարուի: Հետեւեալ օրը երեսփոխան Տրլահէյ Խորհրդարանի բեմէն բողո-
քելով՝ գործուած ոճիրին քաղաքա-
կան անբարոյականութեան հետեւանք մը ըլլալը կեղրակոյնէ, ուրիշ յետոյ նախորդ նախարարապետ Տ. Պար-
թու գրպանէն թուղթ մը հանելով կը կարդայ գրուած հանրապե-
տական կառավարութեան ընդ-
հանուր դատախազ Տ. Ֆապրի կողմէ: Աս ընթերցումը բուռն վի-
ճաբանութիւն մը կը յարուցանէ ու լուրն հետեւանքով արդի դասընթացին անդամներէն Տ. Մօնիս Ժոզֆին նա-
խարար և Տ. Քայոս գանձային նա-
խարար, երկուքն ալ նախկին նախա-
րարապետներ, ամբաստանեալ կը նը կատուին, իբր մեղսակից անանկա-
ցեալ խորագին սեղանաւոր Բօլէթի որ Մեքսիքա փախած էր: Ի վերջոյ Խորհրդարանը նախապէս այս խնդրի համար կազմուած Խորհրդ. քննիչ յանձ-
նաժողովին պաշտօն կուտայ դարձեալ զուսարուի և քննութիւնը տար-
տել: Յանձնաժողովը նախագահու-
թեամբ ծանօթ ընկերվարական Տ. Ժօրէօի սկսած է յառաջ տանիլ քնն-
նութիւնը որուն առջև կը ներկայա-
նան քաղաքական հաշակաւոր անձ.

նախորդութիւններ և պետական պաշ-
տօնեաներ:

Այս յուշումնայից խնդիրը Ֆրանս-
տաի մէջ օրուան ուժեղէն հրատա-
րակուելու գործած է այժմ Զրոյց կայ
թէ նախարարութիւնը ամբողջովին
հրաժարական պիտի ապրի:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Բեթրպուրկէն կը հեռագրեն եւ-
րոպական լրագրողներին. «Պաշտօնապէս
կը ծանուցուի թէ սպայակոյտի պետ գո-
րավար Շիլիքի Վարչաւիսի զինուորական
կառավարիչ անուանուած է»:

— Վիէննայէն կը գրեն. «Աւստրիա-
կան կառավարութիւնը այս շաբաթ հրա-
տարակութեան պիտի ապրի երկու հրամա-
նագրեր, որոց մին գործն և երկրապահ
բանակին նորակոչ զինուորներին զօրաբաժ-
նի թիւը կաւելցնէ և միւսը 350 միլիոն
ֆլորինի փոխառութեան մը շրջաբերու-
թեան հանուելը կարտօնէ»:

— Պէլքրատէն կը հեռագրեն. «Երբեք
գործերի նախարարը հեռագրական տեղե-
կութիւն ստացած է սահմանադրութեան
փոփոխութեան նախագահութեան թէ բուռն
կտու մը տեղի ունեցած է երկուշաբթի
Քոնկորդիայի և Քորիցայի Ալպանացիներին
մէջ, Վուստի և Բէմէն գիւղերի մօտե-
րը, սերպիական սահմանադրութեան քիչ հե-
ռու»:

— Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Անգլիոյ
խորհրդարանին մէջ Տ. Օպրի Էրսըրդ
օրակարգ մը ներկայացունելով կը խնդ-
րէր որ բրիտանական նաւատորմին զօ-
րութիւնը աւելցուի Միջերկրականի մէջ,
Տ. Է. Կրէյ պատասխանելով յայտարա-
րեց թէ եթէ Երբեք Համաձայնութիւնը
չըլլար և որպէս գոյաբանութեամբ պիտի
անցընէր Պալլադեան ճգնաժամը զառանց
վերահաս աղէտի մը ենթարկուելու, թէ
համաձայնութիւնը աւելի քան երբեք ա-
մուր է, և թէ Մեծն Բրիտանիա պէտք
չէ որ մտքէն անցնէ Միջերկրականի մէջ
ունենալ գերազանց նաւատորմի մը քան
Միջերկրականեան ուրիշ ազգերի միա-
ցեալ նաւատորմինը:

— Եթրոպիայէն կիմացունեն թէ մարտ
19ի առաւել ժամը 11ին արպանական զօ-
շակը պարզուեցաւ Բոսփորի ամրոցին վը-
րայ ի ներկայութեան քաղաքային իշխա-
նութեանց հիւպատոսներին, միջազգային
զօրքերի սպաների, ընկերութեանց և
30.000ի չափ երկրացիներին որոց ամէնքն
ալ մահմետական Մալիսներն են: Ալպա-
նական զօրակը թնթանթի հարուածներ
բով ողջունուեցաւ նուազուելու միջոցին:
Բազմաթիւ հաւաքածութիւններ եղան
ժափահարութիւններով:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸՆԵՐ

ԾԱՆՈՒՑՈՒ ԴԻՐԻՔԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու
կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հետեւեալ
գրքերը, որոնց արժեքները նշանակուած
են իրենց առջև:

Մարտէյի գուրս զրկելու ճանապար-
հածաբար գնողին վրայ է. ուստի հաշ-
ի գիւրութեան համար կը նշանակենք թէ՛
Մարտէյի մէջ ծախուելու գինը և թէ՛
փոստով ուրիշ քաղաք զրկուելու գինը:
(Այս վերջինները փակագծի մէջ գրուած-
ներն են): Արժեքը կանխիկ չստաց-
ւած գրքը չըրկուի: Առճանադրուած (re-
commandé-registré) ծրարով ստանալ
ուղղորդելու պէտք է 25 անգամ աւելի զը-
կին խաւարանչի ծրարի համար որ 2 քի-
լօն աւելի պէտք չէ կռնէ:

Մ. ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻԱՆԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Փր. անգլ.
Ս. Հայ դիւցազնունի մը Բ. տպագր.	40
Բ. — Է. (Սպառած)	
Բ. Թարգմանի Հայերն եւ Իրենց զրոյցները (Գրեց Մ. Աւետիսեան)	50
Բ. «Արմենիա»-ի յուշարար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրէժ	20
ԺԱ. Թաւառ Բագրիս	20
ԺԲ. Նայլներ Մ. Փորթուգա- լեանի գրած ոտանաւոր- ներէն	15
ԺԳ. Մը պուկար հայրենասէր (Պուկարիայի Յեղափո- խութեան ծագման պատ- մութիւնը)	1,40
ԺԴ. Մի գաղթիք	20
Մարտէյէն գուրս զրկելու փոստի ծախ- քը կը վճարուի հրատարակողէն:	

Մ. Վարժապետեան. ՅՈՒՇԻԿԻ ԶԵՅ.

ԹՈՒՆԻ պատկերազարդ. (Հաթակալմ)
5 ֆրանք. (Մարտէյէն գուրս ճանա-
պարհածախքով 5 ֆր. և 60 անգլ.)

Հ. Գ. Մեմլիշեան. ԴԻՐԻՔ ԿԱՄԵՐ-
ԼԱԾ ԳՐԵՂՈՒ ԱՐՈՒԵՍԸ. Յաւել
ԼԱԾ՝ ԴԻՐԻՔ ԿԵՂԵՂՈՒ ԱՐՈՒԵՍԸ,
Դին 1 ֆր.40. (ճ. 1 ֆր.50 ս.):

Հ. Գ. Վ. Գալեմբաքեան. ՊԼՏՄՈՒ
ԹԻՒՆ ԶԵՅ ԼՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. Հատոր
Ա. Ի սկզբանէ հայ լրագրութեան
(1794) մինչև 1860: (Մէկ լուսա-
տիպ պատճիւով): Վիէննա. 1893.
2 ֆր. և 50 անգլ. (2,70):

Բաղնարան. Կիպրոս կղզի (Ա. Աշ-
խարհագրական և պատմական տեսու-
թիւն: Բ. Հայ գաղթականութիւն):
1 ֆր. 25 (1.35):

Եղիազար Ռոնարտեան. Քննական
Պատմութիւն Արշակ Բ-ի և անոր Պապ
որդւոյն (Հայոց պատմութեան մէկ
կարևոր կէտին վրայ քննադատական
տեսութիւն մ'է որի համար Մ. Աղա-
բէկեան գրած է թէ «Հեղինակին այդ
ձեռնարկութիւնը պատիւ է բերում
իրան և ան ազգին, որին պատկանում
է պատմութիւնը»): 2 ֆր. 50 (2,70)

Գեորգ-Մեսրոպ. ՔՐԻՍՏՈՆԵՆԻԹԵԱՆ
ՄՈՒՏԻՔԻՆ Ի ՀԵՍՄ ԴԵՐԳՈՐ Լուսա-
ւորէն առաջ. (Քննական ուսումնա-
սիրութիւն): Դին 1 ֆր. 25 (1,35):

Գեորգ-Մեսրոպ. ՈՒՐԱ ԱՐ ՏՈՒԿԱԾ
Հայաստանի նախարարները և իրենց
քաղաքակրթութիւնը (Քննական ու-
սումնասիրութիւն): 2,50 ֆր. (2,75)

Մ. Վարժապետեան. ԶԵՐՄԿՈՒԿ ՄԵ-
ՌԵԼԸ. Աւանդալէպ՝ հարկւումեայ Տօ-
նիկէն պատմուած: Տպգ. Մարտիւան
կաղմուած): 2 ֆր. (2 ֆր. 25):

Հ. Երեմեան. ՊԵՏԻՔՆԵՐ Արձակ
քնար 1909-1913 (Արտուշան ծած-
կանուելով զանազան թերթերի մէջ Հ.
Ո. Երեմեանի բանաստեղծական ոճով
գրածներէն ընտիր հաւաքածոյ մ'է
230 երեսներէ բաղկացած և գեղեցիկ
թղթի վրայ տպագրուած): 4 ֆր. (4,30)

Կ. Յ. Բաւմաշեան. ԼԵԻՈՆ Ե ԼՈՒՍԻ-
ՆԵԱՆ Վերջին թագաւոր Հայոց (բաղ-
մաթիւ պատկերներով որոնց երեքը
բնագրէն գուրս և գունաւոր): Տպգր.
Պարիս: 10 ֆր.: (Մարտէյէն գուրս
զրկելու ճանապարհածախքով մէկ.
անգլ՝ 10 ֆր. 80 անգլ.):

Հ. Ա. Գոնտարճեան. ՆՊՐ ԸՆԹԵՐՑՄ.
ԲԱՆ նախնական և երկրորդական
գաղտնաց համար: ԱՅԴԵՍԱՆ Մասն
Ա. Վեներիկ 1913: (Ընտիր հատուած.
ներ պարունակող պատկերազարդ.
(գիրք մ' ընթերցանութեան համար.
Դին 1,20 (1,40):

ԺԴ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻԱՆ
ՄԻ ԳԱՂԹԻՔ
Գրեց
ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻԱՆ

Դինն է 20 անգլիւ ամէն տեղ

Ժամանակի պահանջներին համա-
պատասխան շատ կարևոր հրատա-
րակութիւն մ'է որ ցոյց կուտայ Հա-
յաստանցիների դաղթականական հո-
տանքին վտանգները, թէ՛ անհատա-
կան և թէ՛ ազգային տեսակէտով:
Տարածելու համար մեծ քանակու-
թեամբ գնողներին՝ մեծ զեղչ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻԱՆ
Ա

ՀԱՅ ԴԻՒՅԱԶՆՈՒՂԻ ՄԸ

Ք Տպագրութիւն
Անուանի գրադէտ Ստեփան Ու-
կանի գրած այս փոքրիկ վէպը որ
հիմնուած է իրական դէպքի վրայ
և հեղինակին արտօնութեամբ առա-
ջին անգամ առանձին տեսարկով հը-
րատարակուած էր Մարտէյի մէջ Մ.
Փորթուգալեանի նոր բացած հայե-
րէն տպարանէն, վաղուց արդէս
սպասած լինելով այս անգամ Բ. տը-
պագրութեամբ կրկին յոյս տեսած է:
Դինն է 40 ՍԱՆԴԻՄ ԱՄԼԵՆ ՏԵՂ

Մեծ քաղաքներէ գնողին զեղչ կ:
լինի: Պիմել հրատարակողին քե՛ս այս ե-
րէ իր միւս հրատարակութիւնները հա-
մար որոնք դեռ չեն սպառած:

Հասցե՝ M. Portoukalian
MARSEILLE (FRANCE)

ARARAT A Searchlight on Armenia.
Vol.1. No.8. February 1913. Price 6 d:
Annual Subscription 6 shillings. Address:
The Armenian United Association of
London, 44, Queen's Road, Bayswater,
London, W.

Բացուած է բաժնորդագրութիւնը
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

հասարակական, տնտեսական եւ քաղա-
քական լրագրի Գ. տպեղնալից
«Աշխատանք» 1913 յուլիս ամսէն
սկսած է շաբաթը 2 անգամ հրա-
տարակուիլ:

Տարեկան բաժնորդագրին է թիւը
քիւ 25ըրչ, Ամերիկա 1 տըր. և 75անգլ.
ուրիշ ամէն տեղեր 8 ֆր.: Հաս-
ցէն Rédaction du journal ACHKHA-
DANK. à la librairie S. Tokadjian.
SMYRNE (Turquie)

ՏՆՕՐԵՆ.—ԽՄԵՐԱԴԻ
Մ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻԱՆ
Մ ԱՐՄԵՂԻ

Հայերէն Տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi